

Kommunista kultúra

Magyarország műkincsei közkezen

A proletárok hatalmas ökle szétverte azt a zártkörű társaságot, a mely a hatalom birtokában magához kaparintotta mindazt a jót és nagyszerűt, a mit az emberi szellem alkotott. A zsenit igájába hajtotta és garasos ajándékokkal tartotta markában a művészi alkotás egész világát. A megrendelő izlése volt a döntő és az író, zenész, festő, szobrász egyaránt ehhez igazodott, mert ez jelentette számára az alkotás lehetőségét és a száraz kenyeret.

Az alkotások: festmények, szobrok, pompás szőnyegek, iparművészeti tárgyak felhalmozódtak egy-egy elnyomó „nagy urnál”, a ki féltékeny gonddal őrködött azon, hogy a rongyos nép még csak ne is sejtse, hogy palotáiban micsoda kincseket rejtget. Ehhez járul még, hogy ha barbár izlésének valami nem felelt meg, akkor képes volt falusi mesteremberekkel „kijavíttatni” egy Leonardo de Vinci-t, vagy a szobrokat agyagpedöcökkel betakarni niert különben illetlenek volnának, hogy a sablonos fűgefalevelek odaragasztásáról ne is beszéljünk. És mindezt szabad volt neki megtennie, mert minden az övé volt, az ő szent magántulajdona. Ha tulnagy volt a kép, teljes joggal vághatta két részre Rafaelt, vagy körülnyírhatta Goya-t, mert a szép aranyveretű kerete nem volt elég nagy. Mindez megszűnt egy csapásra. A művészek nem hálósobák, hercegi ringyók számára alkotják legnagyobb alkotásaikat! A dolgozó nép gyönyörűségére fog minden műkincs szolgálni.

A kormányzótanács egy rendelete elég volt ahhoz, hogy a műkincsek évszázados rabságukból megszabaduljanak és a Nemess-féle spekulánsok hiéna-kezei közül kikerüljenek.

A magántulajdonban volt műkincseket gazdáik nagyon is kevés műértelmmel hordták össze és a dolog természeténél fogva is nem rendszeres gyűjtés eredménye, hanem esellegesen összehordott anyag. A legnagyobb művészek alkotásai mellett giccses is szép számmal akadnak és így okvetellenül szükséges, hogy a rendezés és a kiválogatás munkája magasabb szempontból egységesen történjék. A muzeumi ügyek biztosra szakemberekből álló kollégiummal fog a tárgyak végleges sorsáról dönteni.

Az első elv az, hogy a dolgozó proletárok minél nagyobb tömege részesüljön a művelzetben. Ezért az eldugott pár száz lakóju fajúkból, vagy tanyákból a műkincseket a legnagyobb gonddal a kulturcentrumokba kell át-helyezni. Itt van arra alkalom, hogy méltó környezetbe kerüljön és hogy szakértő gondoskodással megóvják az enyészettől. Mindenki tisztában lehet azzal, hogy egy műtárgynál nem elég a pusztá megőrzés, — hogy el ne lopják — hanem a konzerválás munkája a legfontosabb muzeumi feladat.

A második elv az, hogy a kulturcentrumokba kerülő anyag szakszerűen és esztétikai szempontból kifogástalan módon kerüljön bemutatásra. Igazi tanulságot csak így lehet elérni! Erre a célra bizonyos épületek lesznek szükségesek, a melyek muzeumi célra alkalmasak, hogy azután idővel egy nagyszabású modern muzeum keretébe beilleszthetők legyenek. A volt magángyűjtemények egységére nem szabad semmi tekintettel lenni.

A kommunista állam az igazi kultúra szolgálatában ezt a feladatát a

73/96:389.1
3
legnagyobb következetességgel és erővel fogja keresztfül vinni. Nem a Műemlékek Országos Főfelügyelősége című eggyestván egyesület elvei szerint, a mely csak „konzerválni” akart, hogy a friss szellemnek egy lehelete se érjen semmit, hanem az élet parancsoló szavait követi.

A műtárgyakat szocializáló bizottság első heti működése már meg is mutatja, hogy itt nem csak szép elyek hangoztatásáról van szó, hanem a munkához szokott proletárokól dolgozik. A paloták és kastélyok kincseit összehordják a proletárok, hogy odaállítsák a dolgozók bámuló szemei elé: nézzétek, ez a sok szépség mind a tiétek. lássátok, gyönyörködjétek bennel!

Eddig csak Budapesten negyvenöt mügvűjteményt szocializáltak. Herzog Mór Lipót francia impresszionista és Grece-képe, *Hatvanu* Ferenc Ingres- és Degas-képei, *Kohner* Adolf bronz- és kőszobrai, *Andrássu* Gyula Rembrandt-képei, és a sok-sok gyönyörű műtárgy a Szépművészeti Muzeum birtokában van. S ide kerülnek a *Nemes* Marcel-gyűjtemény és a *Wolfner* Gyula gyönyörű festményei. A miénk már a drága porcellán, a mit *Hatvanu* Józsefné és *Bischitz* Adolf vásárolt halomra, proletárok nehéz munkájával szerzett pénzen.

Odaadták a drága holmit, mert értenek a jó mairózkod, odaadták szépszerével, vagy könnyesen, azt: a mi a miénk. *Csak Habsburgi Józsefnél*, a volt uralkodóház volt nemes hercegénél nem volt egyetlen használható műtárgy. A derék védnök és képlármegnyitó még véletlenségből sem tudott ráhibázni egy tisztességes képre, a mit érdemes lett volna muzeumba vinni.

Sok vidéki gyűjtemény is sorra került már. Az esztergomi kincstárt, benne Korvin Mátyás kálváriáját, Budapestre szállították. A vidéki munkástanácsok a szocializáló bizottsággal együtt működve, lefoglalták a főthi Károlyi-kastélyt, a hol Munkácsy egyik legszebb képét, a Tépéscsinálókat találták. Lefoglalták a kismartoni Eszterházy-kastélyt és még számos vidéki gyűjteményt.

Csütörtökön megkezdődik a képek és szobrok átszállítása a városligeti Mücsarnokba, *a következő héten a szocializáló bizottság megnyitja első kiállítását.* A belépés szakszervezeti igazolványos proletároknak ingyenes, a burzsoák azonban csak készpénzfizetés ellenében tekinthetik meg saját volt műtárgyaikat.

Igy dolgozik *Antal Frigyes és Pogány Kálmán* elvtársaink vezetésével a műtárgyakat szocializáló bizottság.